

Kitüntetés

1947-ben apámat kitüntették, a "Magyar Közlöny" 1947. augusztus 13-i, 183. számában olvasható:

A miniszterelnök előterjesztésére a pesti gettó megmentése körül szerzett érdemeik elismeréséül Stöckler Lajosnak, a Magyar Izraeliták Országos Irodája elnökének, Domonkos Miksa hitközségi ügyvezetőnek [...] a Magyar Szabadság Érdemrend ezüst fokozatát adományozom.

Kelt, Budapesten, 1947. évi augusztus hó 5. napján

Tildy Zoltán s. k.

Dinnyés Lajos s. k.

A kép ennek a kitüntetésnek az átadását örökítette meg a Parlamentben. Háttal áll Dinnyés Lajos, vele szemben elől Stöckler Lajos, a hitközség elnöke, és mögötte a bajuszos az apám. A nő nevére, aki mellette áll, nem emlékszem, de fontos szerepe volt. Ő volt a gettó ételmezési ellátásának a vezetője. A nő másik oldalán Dr. Benedek László kórházi főorvos áll.

[Domonkos Miksa gettóbéli tevékenységéről szóló saját beszámolóját lásd:

www.degob.hu/index2.php?showjk=3662]

Aztán 1948-ban még egy kitüntetést kapott, a Magyar Köztársaság Érdemrend tisztikeresztjét. (Lásd a 28. képet.)

1950-ben nyugdíjba ment. Ettől kezdve távol tartotta magát a közéletől. Kertészkedett. Ennek ellenére 1953. április 7-én, tehát már Sztálin halála után elvitte az ÁVO. Több mint egy fél évig tartották bent, és 1953. november 13-án kivitték az István kórházba. Amikor bement, egy szép szál, száz kiló körüli délceg ember volt, és kivitték a kórházba egy 45 kilós roncsot. Éjjel vitték ki, és nem akarták megmondani, hogy ki az. Amikor a kórházi ügyeletes közölte, hogy akkor nem

veszi át, akkor telefonáltak a központjukba, és végül nagy nehezen megmondták. De megtiltották, hogy értesítsék a családot, és másnap délelőtt az ávóról telefonáltak. Két hónapig feküdt bent a kórházban, és nem sokkal azután, hogy kijött, 1954. február 25-én meghalt.

Akkor megpróbáltam utánaérdeklődni, hogy mi történt és miért. Amikor érdeklődtem, az volt a válasz, hogy "Maga soha nem fogja megtudni, hogy itt mi történt". Aztán véletlenül mégis megtudtam.

Szalai Pált 1952 nyarán a háza elől vitték be az ávóra [Szalai Pálról és szerepéről a gettó életében részletesebben lásd az interjút. -- A szerk.]. Mindenféle kínzásokkal rávették egy olyan vallomásra, hogy látta, amikor zsidó vezetők, köztük Domonkos Miksa meggyilkolták Raul Wallenberget a pénzéért. Amikor megvolt ez a vallomás, akkor lefogták a zsidó vezetőket, Stöcklert is, aki ugyanúgy tönkretéve jött ki. Ez már Sztálin halála után történt, tehát semmi köze nem volt az időközben leállított cionista ügyekhez. Kiderült, hogy ez nem magyar kezdeményezés, egy orosz stáb irányította az egészet. Ugye, nem tudtak a Nyugat felé elszámolni Wallenberggel, és azt találták ki, hogy a zsidókra kenik. Aztán mégis letettek róla. Szalai is kiszabadult. Megfenyegették, ha bárkinek bárhol bármikor bármit elmond arról, ami itt történt, meg fogják találni. Biztos, ami biztos, 1956-ban meglógott, Dél-Amerikába ment, és nevet változtatott. A rendszerváltás után haza mert jönni, és akkor mondta el nekem a történetet. Aztán összehoztam őt Ember Máriával, neki is elmondta, és megjelent. (Ember Mária: Ránk akarták kenni, Héttorony Könyvkiadó, 1992.)